

Борець Юлія,
*кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології,
Пенітенціарна академія України*

СЛУЖБИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ОРГАНАХ МВС: СТРУКТУРА, ЗАВДАННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У сучасних умовах трансформації українського суспільства, зростання соціальної напруги, загроз внутрішній безпеці та триваючої збройної агресії Російської Федерації, значення психологічного забезпечення діяльності правоохоронних органів набуває особливої актуальності. Особовий склад Міністерства внутрішніх справ України (МВС) щоденно стикається з високими психоемоційними навантаженнями, що можуть спричиняти професійне вигорання, порушення психічного здоров'я, зниження ефективності службової діяльності [1; 3].

Психологічне забезпечення в системі МВС – це комплекс організаційних, освітніх, діагностичних, профілактичних та корекційних заходів, спрямованих на збереження психічного здоров'я, підвищення професійної стійкості, адаптаційної здатності та ефективності працівників. Згідно з чинними нормативно-правовими актами, в структурі відомства функціонують підрозділи психологічного забезпечення, які входять до складу служб кадрового забезпечення. До їх завдань належать психологічний добір кандидатів, психодіагностика, оцінка рівня стресостійкості, навчання навичкам саморегуляції, кризове консультування, а також участь у заходах реабілітації після виконання бойових завдань чи участі в надзвичайних ситуаціях [2].

Психологічна служба МВС виконує як превентивні, так і реагуючі функції. На етапі добору особового складу проводиться оцінка мотивації, рівня тривожності, агресивності, емоційної стабільності тощо [1]. Це дозволяє зменшити ризик професійної непридатності або схильності до зловживань владою, а також формувати більш стійке кадрове ядро. У процесі службової діяльності проводяться регулярні тренінги, стрес-тести, семінари з розвитку емоційного інтелекту, протидії посттравматичному синдрому (ПТСР), особливо актуальному для учасників АТО/ООС та представників спецпідрозділів [3].

Однією з головних проблем у сфері психологічного забезпечення є недостатнє кадрове забезпечення відповідних служб, обмежене фінансування, а також інерція інституційної культури, в якій ще досі присутні упередження щодо звернення по психологічну допомогу [2]. Багато працівників МВС схильні приховувати симптоми психічного виснаження через страх бути визнаним

слабким або професійно непридатним [4]. Це свідчить про необхідність формування нової моделі психологічної культури в системі безпеки – моделі, яка визнає значення психологічного добробуту як основи ефективної та безпечної правоохоронної діяльності.

Позитивним кроком стало впровадження сучасних програм підготовки психологів, зокрема в освітніх закладах МВС (таких як Національна академія внутрішніх справ), де майбутні фахівці проходять спеціалізовану підготовку в галузі психодіагностики, кризової інтервенції, військової психології, а також навчаються надавати допомогу в екстремальних умовах. Крім того, залучення міжнародного досвіду (зокрема через співпрацю з НАТО, ЄС, ОБСЄ) дозволяє запроваджувати кращі практики – наприклад, систему психологічної декомпресії після бойових чергувань або групові інтервенції після травматичних подій.

Сучасні цифрові інструменти також відкривають нові можливості: створення онлайн-платформ для самодіагностики, анонімних звернень, психологічної просвіти. Розвиток таких ініціатив сприяє дестигматизації теми ментального здоров'я та підвищенню доступності допомоги. Водночас, важливою умовою успіху є міжвідомча координація – об'єднання зусиль психологів МВС, Національної гвардії, Державної прикордонної служби, ДСНС, а також незалежних громадських ініціатив та ветеранських організацій.

Одним із ключових аспектів ефективного функціонування служб психологічного забезпечення є інституційна інтеграція психологічної допомоги в щоденну діяльність підрозділів МВС [2]. Йдеться не лише про разові діагностичні або реабілітаційні заходи, а про постійне включення психологів у внутрішню комунікацію, навчальні процеси, планування службових операцій.

Не менш важливою є специфіка психологічної роботи з різними категоріями працівників МВС. Так, представники патрульної поліції, слідчі, оперативники кримінального блоку, вибухотехніки або прикордонники мають суттєві відмінності в умовах служби, рівні ризику, тривалості стресових ситуацій. Психологи мають адаптувати методи допомоги, враховуючи ці особливості [3].

Крім того, значну роль відіграє взаємозв'язок психологічного забезпечення із юридичними аспектами службової діяльності. Належне документування психологічного стану співробітників, фіксація результатів психодіагностики, участь психологів у службових розслідуваннях, розгляд можливих випадків психологічного насильства в колективі – все це вимагає високого рівня етичної відповідальності.

На особливу увагу заслуговує питання психологічного супроводу учасників бойових дій – працівників МВС, які проходили службу в зоні АТО/ООС

або брали участь у звільненні територій під час повномасштабного вторгнення. У таких випадках мова йде не лише про адаптацію до мирного життя, а й про тривалий супровід посттравматичних станів, реінтеграцію в службові колективи, відновлення почуття безпеки та сенсу професійної діяльності.

На тлі зазначених викликів, роль психологічного лідерства стає дедалі важливішою. Йдеться про створення таких умов, за яких командири та керівники всіх рівнів демонструють відкритість до психоемоційної підтримки своїх підлеглих, дотримуються принципів гуманного управління, виявляють емпатію та готовність до діалогу [2].

Отже, служби психологічного забезпечення в органах МВС України є ключовим елементом системи національної безпеки та кадрової стійкості. Їхній розвиток повинен базуватися на науково обґрунтованих підходах, відкритості до нових технологій, зміні культури взаємодії та належному ресурсному забезпеченні. Успішна реалізація цих завдань дозволить не лише зберегти психічне здоров'я працівників, а й зміцнити довіру громадян до правоохоронної системи як інституції, здатної діяти професійно, гуманно та ефективно в умовах постійних викликів.

Список використаних джерел:

1. Бондаревська О.В. Психологічне забезпечення діяльності працівників правоохоронних органів: теоретичні аспекти. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки*. Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. №2(5). С. 45-49.

2. Губенко Ю.Л. Психологічна підтримка у системі служб МВС: проблеми та перспективи. *Психологія і право*. К., 2021. Вип. №1. С. 87-93.

3. Гуменюк О.І. Психологія професійного стресу в діяльності поліцейських. Київ: НАВС України, 2019. 192 с.

4. Савенко Н.В., Костенко І.М. Психологічне забезпечення особового складу в умовах надзвичайних ситуацій. *Вісник Національної академії внутрішніх справ*. Харків, 2021. Вип. №3(128). С. 67-72.